

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

ALPER GÜNGÖR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/36996

Karar Tarihi : 10/2/2026

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU

Kenan YAŞAR

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucu : Alper GÜNGÖR

Vekili : Av. Halit Bülent OK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, memnu hakların iadesine yönelik yapılan yargılamada davanın sonucuna etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Adana 6. Kolordu Komutanlığı Askerî Mahkemesinin (Askerî Mahkeme) 27/2/2014 tarihli kararıyla başvurunun amiri tehdit suçunu işlediğinden bahisle 3.000 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, amire hakaret suçunu işlediğinden bahisle 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, askerî eşyayı kasten tahrip etme suçunu işlediğinden bahisle 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Söz konusu karar 4/3/2015 tarihi itibarıyla yerine getirilmiştir. Başvurucu 2/11/2021 tarihinde memnu hakların iadesi talebiyle başvurmuştur.

3. Yumurtalık Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 10/12/2021 tarihinde talebi reddetmiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine binaen yasaklanmış hakların geri verilmesine karar verebilmesi için 'mahkûm olunan cezanın infazının tamamlandığı tarihten itibaren 3 yıllık sürenin geçmiş olması ve kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememiş olması ve hayatını iyi halli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşması' gerektiği, sanık hakkında Adana Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/476 soruşturma numaralı dosyası ile TCK'nın 245. maddesi uyarınca soruşturma yürütüldüğü ve delil yokluğu sebebiyle 08/02/2019 tarihinde KYOK kararı verildiği, sanık hakkında Yumurtalık Cumhuriyet Başsavcılığının 2018/895 soruşturma numaralı dosyası ile TCK'nın 89. maddesi uyarınca soruşturma yürütüldüğü ve şikayet yokluğu sebebi ile 07/02/2019 tarihinde KYOK kararı verildiği, yine sanığın Yumurtalık Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 'Tehdit, Kasten Yaralama' suçlarından soruşturması devam eden 2021/1039 soruşturma sayılı dosyasında müşteki/şüpheli olarak yer aldığı, her ne kadar bu dosyalara ilişkin suç tarihleri cezanın infazından 3 yıl sonrasına tekabül etse de verilen kararların sebepleri, sanığın müşteki olarak yer aldığı iki ayrı soruşturma dosyasının daha bulunması ve silah taşıma ruhsatı

almak için talepte bulunduğu da göz önünde bulundurularak hayatını iyi halli olarak devam ettiğine yönelik mahkememizde olumlu kanaat oluşmadığından yasal şartları gerçekleşmediğinden talebin reddine yönelik aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

4. Başvurucu, karara 14/12/2021 tarihinde itiraz etmiş; Ceyhan 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 21/2/2022 tarihinde itirazı reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 4/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurucu hakkında başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan başlatılan soruşturma kapsamında Adana Cumhuriyet Başsavcılığı 8/2/2019 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda şüphelinin telefon faturalarını kendi ödediğini beyan ettiği, başkaları tarafından aranarak faturaların yanlış yatırıldığının kendisine söylendiğini belirttiği, buna göre şüphelinin atılı suç işlediğine dair delil bulunmadığı değerlendirilmiştir.

7. Başvurucu hakkında taksirle bir kişinin yaralanmasına neden olma suçundan başlatılan soruşturma kapsamında Yumurtalık Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 7/2/2019 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda, başvurunun kolluk güçlerince alınan ifadesinde olay günü yanında oğlu ile birlikte aracıyla seyir hâlindeyken oğlunun kendisine şaka yaptığını, kendisinin de tiki olduğu için kasıldığını, bu nedenle direksiyon hâkimiyetini kaybettiğini ve kazanın meydana geldiğini belirttiği, başvurunun kaza sonrası alınan sağlık raporunda alkolsüz olduğunun tespit edildiği, dolayısıyla mağdurun yaralanmasına sebebiyet veren olayın trafik kazası olduğu, olayın bilinçli taksir kapsamında olmayan taksirle yaralama suçunu oluşturduğu değerlendirilmiş; bu suçun takibinin şikâyetle bağlı olması ve mağdurun alınan ifadesinde şikâyetçi olmadığını beyan etmesi karşısında atılı suçtan kovuşturma imkânı olmadığı sonucuna varıldığı açıklanmıştır.

8. Başvurucu hakkında tehdit suçundan başlatılan soruşturma kapsamında Başsavcılık 13/1/2022 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda, olay anını ve yerini gösterir nitelikte kamera kaydı bulunmadığı gibi dosya kapsamında bilgilerine başvuru tanıkların da müştekinin iddialarını doğrulamadığını, başvurunun üzerine atılı suç kabul etmediğini ifade etmiştir. Dolayısıyla bu aşamada başvurunun üzerine atılı suç işlediğine dair müştekinin soyut ve içeriği doğrulanamayan iddialarından başkaca delil elde edilemediğinin tüm soruşturma evrakı kapsamında anlaşıldığını değerlendirmiştir.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; Askerî Mahkemenin karar verdiği tarihten itibaren hakkında verilen herhangi bir mahkûmiyet kararı bulunmadığını, herhangi bir suç işlemediğini belirtmiştir. Kötü bir yaşam tarzı sürdüğüne dair kanaat oluşturacak bir durum olmamasına rağmen haksız şekilde davasının reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde yapılan itirazın herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin matbu şekilde reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ve silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurunun memnu hakların iadesi talebi üzerine açılan davada hakkındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile birlikte hayatını iyi hâlli olarak sürdürüp sürdürmediğinin incelendiği, mahkemelerce makul ve yeterli gerekçe ortaya konularak davanın sonuçlandırıldığı belirtilerek yapılacak incelemede Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşulları da gözönüne alınarak değerlendirme yapılması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda belirttiği hususları yinelemiştir.

12. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

15. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

16. 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine göre yasaklanmış hakların geri verilmesinin ilk koşulu, mahkûm olunan *cezanın* infaz edilmiş olması ve infazın tamamlandığı tarihin üzerinden üç yıl geçmiş olmasıdır. İkinci koşul ise kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememesi ve hayatını iyi hâlli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşmasıdır. İyi hâlden kastedilen, topluma uyum sağlama konusunda ahlaki gelişimin geçirilmesidir. Bu da pek tabii yeni bir suç işlememeyi içerir. Zira deneme süresi içinde suç işleyen bir kişinin iyi hâlli olduğundan bahsetmek mümkün değildir.

17. Mahkeme, başvurunun hakkında çeşitli soruşturmalar bulunması nedeniyle memnu hakların iadesi talebini reddetmiştir ancak başvuru hakkında yalnızca soruşturma mevcut olup başvurunun herhangi bir suça ilişkin mahkûmiyeti yoktur hatta söz konusu soruşturmalar takipsizlikle sonuçlanmıştır. Başka bir deyişle başvurunun suç işlediğini kabul eden bir ceza mahkemesi kararı yoktur. Mahkeme yalnızca başvuru hakkındaki soruşturmaları ve bu soruşturmaların takipsizlik ile sonuçlandığını belirtmiştir.

18. Kişinin yasaklanmış haklarının geri verilebilmesi için yeni bir suç işlememesinin yanı sıra hayatını iyi hâlli olarak sürdürdüğü konusunda mahkeme nezdinde görüş oluşmalıdır. Mahkeme kişinin hayatının iyi hâlli olmadığına kanaat getirmişse bu sonuca nasıl vardığını kararında açıklamalıdır. Olayda Mahkeme, başvuru hakkında yürütülen soruşturmalar bulunduğundan bahsetmekle yetinmiş; kararında bu olguyu aktarmış ancak değerlendirmede bulunmamıştır. Kararda yalnızca başvuru hakkındaki soruşturmanın bilgisine yer vermiştir. Oysaki bu bilginin verilmesi yeterli değildir. Ceza soruşturmasında yer alan bilgi ve belgelere ulaşılarak söz konusu verilerin başvurunun neden iyi hâlli olmadığını gösterir şekilde değerlendirilmesinin önünde -masumiyet karinesine uygun olmak koşuluyla- herhangi bir engel yoktur. Mahkeme, ceza yargılamasında yer alan verilerin iyi hâl olarak kabul edilmemeye olan etkisini ortaya koymalıdır. Olaya bakıldığında ise Mahkeme, ceza soruşturmasını esas almakla birlikte ceza soruşturmasında yer alan olguların olumsuz etkisini irdelememiş; ceza soruşturmasındaki bilgi ve belgeleri değerlendirmemiştir.

19. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu merciince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazlar kanun yolu merci tarafından gerekçeli şekilde karşılanmalıdır. Somut olayda Mahkeme kararının yukarıda belirtilen bağlamda bir gerekçe içermediği, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ise bu karara atıf yapılarak herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı görülmüştür.

20. Sonuç olarak başvuru hakkında elde edilen verilerin başvurunun iyi hâlli olmadığını neden ve nasıl haklılaştırdığı hususunun yargılama mercilerinin gerekçelerinde yer almadığı görülmüştür. Yargılama mercileri başvuru hakkında elde edilen bilgileri değerlendirmeden başvurunun memnu hakların iadesine ilişkin iddiaları yeterli şekilde açıklığa kavuşturulmamıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

22. Başvurucunun masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekteyse de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden söz konusu ihlal iddiası hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

23. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir.

(yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

25. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yumurtalık Asliye Ceza Mahkemesine (2021/37 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.